

Thái Bình

Chủ nhật

SỐ 796
Chủ nhật
Ngày 2 - 4 - 2023

CƠ QUAN CỦA ĐẢNG BỘ ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM TỈNH THÁI BÌNH
TIẾNG NÓI CỦA ĐẢNG BỘ, CHÍNH QUYỀN VÀ NHÂN DÂN THÁI BÌNH

TÒA SOẠN:
13 LÝ THƯỜNG KIỆT - THÀNH PHỐ THÁI BÌNH
ĐT: 0227.3731.308 - 0227.3733.958 - 0227.3735.544
BÁO THÁI BÌNH ĐIỆN TỬ: www.baothaibinh.com.vn
EMAIL: tsbaothaibinh@gmail.com

Nghệ thuật chèo - niềm tự hào của người dân quê lúa

(Xem trang 4)

Liên hoan câu lạc bộ chèo tỉnh Thái Bình là cơ hội để người yêu chèo được thể hiện niềm đam mê với loại hình nghệ thuật dân gian độc đáo.

Chương trình OCOP thúc đẩy xây dựng nông thôn mới bền vững

Trang 2

HỒNG AN MÙA GOM MẬT

Trang 3

Chương trình OCOP thúc đẩy xây dựng nông thôn mới bền vững

■ LƯU NGẪN

Thực hiện chương trình mỗi xã một sản phẩm (OCOP), đến nay Thái Bình đã phát triển được 112 sản phẩm OCOP, trong đó có 48 sản phẩm 4 sao, 64 sản phẩm 3 sao. Sau thời gian triển khai, với những cách làm linh hoạt, sáng tạo, hiệu quả, chương trình OCOP đã thực sự thổi làn gió mới làm thay đổi tư duy phát triển kinh tế nông nghiệp của các doanh nghiệp, HTX, người dân, góp phần đẩy nhanh quá trình xây dựng nông thôn mới ở mỗi địa phương.

Xã Tây Sơn (Kiến Xương) duy trì cấy lúa nếp truyền thống từ lâu đời, người dân tự để giống cấy từ năm này qua năm khác. Đây là loại lúa nếp có thời gian sinh trưởng ngắn, có hương thơm đặc biệt. Chính vì thế, có tương truyền rằng đây là loại nếp trước kia dùng để dâng lên vua nên còn gọi là nếp tiến vua. Để lúa được mùa, người dân phải bón phân đúng quy trình kỹ thuật để tránh cây bị đổ, đồng thời cũng không được cấy quá dày để hạn chế sâu bệnh.

Lợi thế của giống lúa này là cấy thưa, không mất nhiều công chăm sóc, chi phí phân bón ít và không mất tiền giống, thời gian sinh trưởng từ 135 - 140 ngày, rất ít khi bị mất mùa. Ông Bùi Ngọc Tú, Phó Giám đốc HTX SXKD DVNN Vũ Tây, xã Tây Sơn cho biết: Lúa nếp Vũ Tây cho giá trị kinh tế cao hơn gấp 2 lần lúa tẻ, vì vậy, ngay sau khi được huyện chọn xây dựng sản phẩm OCOP, HTX chọn 2 thôn Hoa Nam và Đông Tâm quy vùng gieo cấy khoảng 30ha, hỗ trợ giống cho xã viên, thực hiện đồng bộ các khâu từ sản xuất đến chế biến, tiêu thụ

Sản phẩm gạo nếp thơm truyền thống Vũ Tây của HTX SXKD DVNN Vũ Tây, xã Tây Sơn (Kiến Xương) được đánh giá sản phẩm OCOP 3 sao.

cánh đồng và huy động các đoàn thể, các thôn cùng vào cuộc thực hiện. Mô hình sử dụng phân hữu cơ, xây dựng thương hiệu sản phẩm gạo sạch, ngon, chất lượng đến người tiêu dùng đồng thời HTX thực hiện lắp đặt hệ thống máy móc phục vụ khâu sau thu hoạch. Vừa qua, qua đánh giá, chấm điểm của Hội đồng đánh giá, phân hạng sản phẩm chương trình OCOP cấp tỉnh, gạo nếp thơm truyền thống Vũ Tây đạt tiêu chuẩn sản phẩm OCOP 3 sao. Đây là tín hiệu vui, mở ra hướng phát triển sản xuất quy mô hàng hóa cho địa phương. Được cấp mã số, mã vạch và đăng ký bảo hộ nhãn hiệu là bước ngoặt để nâng tầm giá trị và là "giấy thông hành" để sản phẩm từng bước chiếm lĩnh thị trường.

Là một trong những điểm nhấn của mục tiêu xây dựng nông thôn mới, chương

trình OCOP được tỉnh ta triển khai một cách đồng bộ, thực chất, hiệu quả. Năm 2022, chương trình thu hút sự tham gia của 24 chủ thể với 48 sản phẩm đăng ký. Từ các nông sản tươi đến nông sản đã qua sơ chế, chế biến; thực phẩm; đồ uống; dược phẩm; hàng thủ công mỹ nghệ... Sự đa dạng về chủng loại, lớn mạnh về số lượng sản phẩm tham gia đã chứng tỏ chương trình OCOP đang phát triển đúng hướng. Qua các vòng đánh giá, phân hạng, 48 sản phẩm đều đủ tiêu chuẩn công nhận sản phẩm OCOP, trong đó 16 sản phẩm đạt 4 sao, 32 sản phẩm đạt 3 sao. Đánh giá về những "tân binh" trong sân chơi OCOP năm 2022, ông Đỗ Quý Phương, Phó Giám đốc Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn, Chánh văn phòng Điều phối chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng NTM

cho biết: Qua 2 năm đầu triển khai chương trình OCOP, có thể khẳng định, những sản phẩm có lợi thế đều đã tham gia và được công nhận. Càng về sau, để được gắn mác OCOP đòi hỏi các chủ thể phải có sự đầu tư nhiều hơn nữa. Chương trình OCOP năm 2022 không chỉ tăng về số lượng mà những sản phẩm này được chủ thể đầu tư kỹ càng hơn, hàm lượng chế biến sâu hơn, chuẩn hóa về quy trình sản xuất, chất lượng sản phẩm, xuất xứ nguyên liệu, bao bì mẫu mã, tính đặc trưng vùng miền, gắn vào đó là những câu chuyện sản phẩm như một thông điệp người làm ra sản phẩm muốn gửi gắm đến người tiêu dùng.

Thái Bình có nhiều tiềm năng, lợi thế thực hiện chương trình OCOP nhưng số lượng sản phẩm OCOP còn hạn chế. Các sản phẩm tuy đa dạng, phong phú nhưng phần lớn nhỏ lẻ. Đồng chí Đinh Vĩnh Thụy, Giám đốc Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn cho biết: Số lượng sản phẩm OCOP của các huyện, thành phố không đồng đều, hết năm 2022, huyện Thái Thụy có 33 sản phẩm OCOP, trong khi đó, một số huyện mới chỉ có 3, 5, 8 sản phẩm. Qua đây cho thấy, công tác chỉ đạo, điều hành của một số địa phương chưa quyết liệt, thiếu đồng bộ, chưa thường xuyên, sâu sát. Việc tiếp tục đẩy mạnh chương trình OCOP có vai trò quan trọng, là "hạt nhân" tạo sản phẩm có giá trị cao, khối lượng lớn thúc đẩy phát triển kinh tế nông thôn mạnh mẽ hơn, phát huy tiềm năng, lợi thế địa phương, người dân nông thôn được cải thiện đời sống, nâng cao thu nhập, đổi mới phương thức sản xuất. Do đó, để chương trình OCOP ngày càng hiệu quả, cần sự đồng thuận, quyết tâm, vào cuộc tích cực, thực chất, sâu sát của lãnh đạo cấp cơ sở, chủ thể và người dân là động lực, điểm tựa vững chắc cho chương trình đi vào chiều sâu, tạo giá trị bền vững.

Hộ kinh doanh Trần Văn Đức, xã Nguyễn Xá (Đông Hưng) có 4 sản phẩm được đánh giá đạt sản phẩm OCOP 4 sao năm 2022.

HỒNG AN

MÙA GOM MẬT

■ NGÂN HUYỀN

Mùa xuân, khi những vườn nhãn ở Hồng An (Hưng Hà) đơm hoa cũng là lúc những người nuôi ong mật (ong ngoại) ở các tỉnh đổ về đặt các thùng ong để đánh mật. Mật ong từ hoa nhãn luôn được xem là thứ mật sánh quỳện, cho vị ngọt, mùi thơm đặc trưng nhất.

Là địa phương đi đầu trong phong trào chuyển đổi cơ cấu cây trồng, xã Hồng An hiện có khoảng trên 200ha trồng nhãn các loại. Để nâng cao giá trị từ cây nhãn, ngoài bán quả tươi, người dân trong xã đã phát triển nghề làm long nhãn. Vài năm trở lại đây, những người nuôi ong di cư đã tìm về Hồng An với hàng nghìn thùng ong để khai thác mật bởi theo họ, mật từ hoa nhãn cho giá trị kinh tế cao nhất trong các loại hoa. Mùa hoa năm nay, Hồng An đón khoảng 25 người nuôi ong với trên 3.000 thùng ong về lấy mật.

Hơn 7 năm gắn bó với nghề nuôi ong là từng ấy thời gian anh Nguyễn Văn Triều, tỉnh Đắk Lắk rong ruổi, mài miết với đàn ong theo những mùa hoa nở. Anh Triều cũng đã nằm lòng những mùa hoa nào cho mật thơm ngon, những mùa hoa nở, những vùng đất nào có thể đến... Theo anh Triều, cuộc sống của người làm nghề nuôi ong không khác gì những người du mục. Hoa ở đâu thì người và ong ở đó. Nuôi ong đòi hỏi sự cầu kỳ nếu không cẩn thận, tí mĩ ong rất dễ bỏ tổ. Nghề nuôi ong cũng phụ thuộc nhiều vào thời tiết, nếu mưa nắng thất thường thì sản lượng mật giảm, thậm chí có những năm còn bị mất mùa. Vì thế năm nào rét quá thì phải ủ ấm, mùa hè nóng bức thì phải tạo cho không gian thoáng mát. Tuy nhiên, vốn đầu tư để nuôi ong mật không quá cao, lại không mất nhiều diện tích đất, nguồn thức ăn chủ yếu sẵn có nên nuôi ong trong điều kiện “mưa thuận, gió hòa” là hướng phát triển kinh tế thiết thực và hiệu quả.

Cẩn thận nhắc một câu ong lên kiểm tra, anh Triều chia sẻ: Ong ngoại có khả năng khai thác mật cao hơn hẳn ong nội, tuy nhiên đòi hỏi người nuôi phải liên tục di chuyển đàn ong theo mùa hoa. Đây là mùa hoa thứ hai tôi đưa ong về Hồng An khai thác mật, với 600 thùng, tôi đặt ở nhiều vườn khác nhau để thu được lượng mật tối đa. Với kinh nghiệm nuôi ong lấy mật nhiều năm lại di chuyển qua nhiều vùng, tôi thấy hoa nhãn cho mật màu vàng óng, dẻo quánh, không ngọt gắt như các loại mật khác. Mật ong hoa nhãn cũng không bị ngả màu, đóng đường, đặc biệt, chất lượng cũng tốt hơn nhiều so với mật từ hoa khác.

Cũng như anh Triều, anh Hà Văn Huy đã bỏ vụ hoa cà phê tại Đắk Lắk đưa ong về Hồng An khai thác mật hoa nhãn bởi giá trị kinh tế cao hơn hẳn. Anh Huy cho

biết: Tùy theo từng thời điểm, tuổi ong mà thời gian khai thác mật ong thay đổi. Trời nắng nhiều thì khoảng 7 ngày có thể thu hoạch, mưa nhiều thì thời gian được quay mật sẽ lâu hơn. Sau khi ong lấy mật về luyện chín (đủ để thu hoạch, mật không non) và sáp phủ kín khoảng 2/3 cầu (khay), người nuôi xông khói để đuổi ong đi và lấy cầu ong đưa ra thùng để quay mật. Năm nay, thời tiết thuận lợi, nhãn rất sai hoa. Dự kiến, lượng mật thu được gấp đôi mùa hoa năm ngoái. Mùa hoa chỉ kéo dài hơn một tháng nhưng dự kiến, tôi thu khoảng 4 tấn mật ong nhãn tại Hồng An. Nghề nuôi ong di cư không cơ cực, chỉ vất vả lúc di chuyển đàn ong. Đến với Hồng An, chúng tôi cảm nhận được sự chất phác, nồng hậu của người dân nơi đây. Không chỉ cho chúng tôi đặt thùng ong miễn phí, người dân còn hỗ

trợ, tạo điều kiện về nơi ăn nghỉ, an ninh trật tự được bảo đảm khiến chúng tôi cảm thấy gắn gũi như đang ở nhà mình.

Ông Lê Nguyên Tân, thôn Việt Thắng, xã Hồng An cho biết: Cứ đến mùa hoa nhãn, nhiều người nuôi ong từ các tỉnh đưa ong về lấy mật. Như mối quan hệ cộng sinh, vườn nhãn cho ong mật ngọt và những con ong chăm chỉ hút mật, thụ phấn để giúp cây đơm hoa, kết trái thuận lợi, tăng năng suất quả. Với trên 2.000m² trồng nhãn, gia đình tôi luôn chào đón, tạo điều kiện cho họ đặt đàn ong tại vườn.

Không chỉ những người nuôi ong di cư, ngay tại Hồng An, nghề nuôi ong lấy mật được người dân phát triển từ khá lâu. Tuy nhiên, do không có điều kiện di cư theo mùa hoa, người dân địa phương chủ yếu nuôi ong nội, thu hoạch mật từ nhãn, táo. Hết vụ hoa, người dân bổ sung thức

ăn cho ong bằng nước đường. Bởi vậy, số lượng hộ nuôi không nhiều và chỉ dừng ở quy mô nhỏ lẻ.

Theo số liệu thống kê của ngành nông nghiệp, toàn tỉnh có khoảng trên 8.000 đàn ong (tính cả đàn ong của người dân trong tỉnh và số lượng đàn ong hàng năm từ các địa phương khác gửi đến vào mùa hoa), chủ yếu tập trung tại các huyện: Thái Thụy, Tiền Hải và Hưng Hà. Thái Bình có thành phần cây nguồn mật, phần khá đa dạng, với diện tích rừng ngập mặn khoảng 4.000ha (sú, vẹt, trang) mùa hoa nở khoảng tháng 4 đến tháng 8; mùa hoa nhãn, hoa vải từ tháng 2 đến tháng 3. Ngoài ra, còn có các loại cây lương thực là nguồn cung cấp phấn hoa như lúa, ngô, khoai lang và nhiều cây trồng đa dạng khác có tiềm năng nhân rộng và phát triển nghề nuôi ong.

Năm nay, thời tiết thuận lợi, nhãn sai hoa, người nuôi ong thu được mật nhiều hơn.

Nghệ thuật chèo - niềm tự hào của người dân quê lúa

■ TÚ ANH

“Đường về quê lúa hôm nay/Nghe lòng xao xuyến đắm say bởi hồi/Thái Bình đã tự bao đời/Quê hương em đó là nơi hát chèo...” - lời ca trong bài hát “Thái Bình quê lúa là nơi hát chèo” của soạn giả Văn Nhân thường được vang lên trong những buổi biểu diễn nghệ thuật truyền thống, thể hiện niềm tự hào sâu sắc của mỗi người con quê lúa đối với vốn cổ của cha ông. Người dân nơi đây tin tưởng nghệ thuật chèo - di sản văn hóa phi vật thể quốc gia sẽ sớm được UNESCO vinh danh, trở thành niềm tự hào chung của nhân loại.

Tháng 2/2023, Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch đưa nghệ thuật chèo tỉnh Thái Bình vào danh sách di sản văn hóa phi vật thể quốc gia. Điều đó cho thấy những giá trị độc đáo, đặc sắc riêng có của loại hình nghệ thuật này, đồng thời là sự ghi nhận cho những cố gắng, nỗ lực của người dân Thái Bình đối với việc bảo tồn, phát huy, trao truyền nghệ thuật chèo. Trên địa bàn tỉnh, bên cạnh hoạt động sôi nổi, tích cực của Nhà hát Chèo Thái Bình như việc phục dựng thường niên các vở diễn, trích đoạn chèo cổ; dàn dựng những chương trình nghệ thuật chèo đặc sắc; nỗ lực phối hợp tìm kiếm, phát hiện, truyền nghề cho hạt nhân tại cơ sở và đào tạo thế hệ tiếp nối của nghệ thuật chèo trong đoàn nghệ thuật chuyên nghiệp thì các câu lạc bộ (CLB) chèo tại hầu hết xã, phường, thị trấn đều có hoạt động thiết thực. Đây vừa là nơi sinh hoạt văn hóa tinh thần của người dân có chung niềm đam mê với nghệ thuật chèo vừa là nơi đưa nghệ thuật chèo trở nên gần gũi, gần bó như hơi thở trong cuộc sống thường ngày và cũng là nơi lan tỏa tình yêu với chèo trong thế hệ trẻ.

Đã ở tuổi 74, bà Phạm Thị Khoa, Chủ nhiệm CLB những người yêu chèo huyện Hưng Hà vẫn ngày ngày cần mẫn với niềm đam mê của mình. CLB của bà có gần 30 thành viên, trong đó người ít tuổi nhất là ngoài 40, người cao tuổi nhất đã ngoài 70 tuổi. Các thành viên trong CLB đa phần là những người ở độ tuổi hưu trí nhưng hoạt động rất sôi nổi, tích cực. Trong CLB có 7 cây nhạc sống, việc tập luyện, biểu diễn chủ yếu thiên về các bài chèo cổ. Bà Khoa ví việc gìn giữ nghệ thuật truyền thống như công việc của một người nông dân chăm chỉ ngoài cánh đồng, quanh năm suốt tháng dành hết tình yêu cho cây lúa. Bà Khoa chia sẻ: Hát chèo khó nhưng đó là bản sắc của quê hương, của dân tộc nên chúng tôi cố gắng giữ gìn. Chúng tôi tự hào là giờ đây các con, các cháu cũng dần hiểu chèo, yêu chèo, cổ vũ ông bà tham gia, trong các buổi hội làng đều có biểu diễn chèo. Cùng có niềm đam mê, tự hào về nghệ thuật chèo như bà Khoa, ông Phạm Ngọc Nhụ, xã Quốc Tuấn (Kiến

Xương) hào hứng cho biết, CLB chèo quê ông đã hoạt động bài bản, đều đặn 19 năm qua. Những tối biểu diễn chèo của CLB, bà con trong xã ngoài làng đều đến rất đông, đông viên, giúp đỡ về vật chất, tinh thần. Để gây dựng, duy trì hoạt động thường xuyên, bên cạnh lòng nhiệt huyết của các thành viên còn có sự hỗ trợ của trung tâm văn hóa huyện, CLB chèo của huyện trong việc bồi dưỡng hạt nhân chèo tại cơ sở. Việc địa phương hoàn thiện các thiết chế văn hóa như nhà văn hóa thôn, nhà văn hóa xã cũng tạo điều kiện thuận lợi cho CLB có nơi tập luyện từ đó lan tỏa tình yêu chèo trong bà con nhân dân.

Bên cạnh niềm đam mê, hoạt động sôi nổi của lớp người cao tuổi - hạt nhân trong phong trào nghệ thuật quần chúng tại cơ sở, nghệ thuật chèo hiện nay cũng đang được không ít bạn trẻ tiếp nối. Em Lê Quang Vinh, Trường THCS Trần Phú (thành phố Thái Bình) là một trong những học sinh đã đạt nhiều giải thưởng lớn từ các cuộc thi nghệ thuật trong tỉnh và toàn

quốc. Tại liên hoan CLB chèo tỉnh Thái Bình diễn ra vào tháng 3/2023, Quang Vinh đã tham gia dự thi cùng các ông bà, cô chú, anh chị tại CLB chèo phường Trần Lâm (thành phố Thái Bình). Ở phần dự thi của CLB mình, em đảm nhận vai Thiện Sĩ trích trong vở chèo cổ “Quan âm Thị Kính” và vai Lưu Bình trích trong vở chèo cổ “Lưu Bình - Dương Lễ”, nhận được sự cổ vũ nhiệt tình từ khán giả.

Nghệ thuật chèo tỉnh Thái Bình chính thức trở thành di sản văn hóa phi vật thể quốc gia không chỉ là niềm tự hào của những người đang từng ngày thấp lên tình yêu với nghệ thuật truyền thống, đó còn là niềm tự hào chung của mỗi người con Thái Bình. Với sự vào cuộc tích cực của các ban, ngành, đoàn thể, nghệ thuật chèo sẽ lan tỏa, thấm sâu vào đời sống thường nhật, trở thành niềm cổ vũ, động viên, món ăn tinh thần không thể thiếu, từ đó các tầng lớp nhân dân thêm trân quý vốn di sản quý báu mà ông cha truyền lại.

Ông Lê Tiến Lương, Giám đốc Trung tâm Văn hóa tỉnh

Nghệ thuật chèo đang tiếp tục được quan tâm phát triển, không chỉ trong sân khấu chuyên nghiệp mà còn ở phong trào nghệ thuật quần chúng. Số lượng các CLB chèo trên

địa bàn tỉnh ngày càng tăng, hoạt động ngày càng hiệu quả. Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch, UBND các huyện, thành phố đã hỗ trợ nguồn kinh phí mua sắm trang thiết bị, đạo cụ, trang phục... đồng thời tăng cường tập huấn, truyền dạy nghệ thuật chèo, thúc đẩy hoạt động các CLB vừa lan tỏa vừa thấm sâu vào đời sống nhân dân.

Ông Nguyễn Minh Hưng, CLB chèo huyện Kiến Xương

Hơn 60 năm gắn bó với nghệ thuật chèo, tôi rất tự hào khi chứng kiến sự phát triển của các CLB chèo trên địa bàn tỉnh hiện nay. CLB chèo của huyện Kiến Xương sinh hoạt đều đặn,

nền nếp. Ngoài việc tự tập luyện, học hỏi lẫn nhau chúng tôi đã mời các nghệ sĩ Nhà hát Chèo Thái Bình về hỗ trợ cho việc dàn dựng vở chèo và chương trình của CLB. Chúng tôi cũng luôn quan tâm giúp đỡ, đào tạo cho CLB chèo ở cơ sở.

Em Lê Quang Vinh, Trường THCS Trần Phú (thành phố Thái Bình)

Đam mê nghệ thuật chèo từ nhỏ, được bố mẹ, thầy cô và bạn bè ủng hộ, giúp đỡ, cổ vũ, khích lệ trên con đường nghệ thuật nên em đã mạnh

dạn tham gia nhiều cuộc thi, thể hiện những vai nam chính trong nghệ thuật chèo. Em sẽ cố gắng phấn đấu để trở thành một nghệ sĩ chèo thực thụ, góp phần đưa nghệ thuật chèo đến với bạn bè quốc tế.

Quang Vinh và Tuyết Mai - đôi bạn diễn chèo ăn ý, là những học sinh nhiệt huyết, đam mê với nghệ thuật chèo.

Các nghệ nhân phường rối nước Nguyễn Xá (Đông Hưng).

Vinh dự và trọng trách của nghệ nhân

■ THANH HẰNG

Năm 2022, phường rối nước Nguyễn Xá, xã Nguyễn Xá (Đông Hưng) vinh dự có thêm 1 nghệ nhân nhân dân (NNND) và 4 nghệ nhân ưu tú (NNUT), nâng tổng số nghệ nhân đã được vinh danh của phường lên 3 NNND và 7 NNUT. Đây là địa phương có đông nghệ nhân nhất ở lĩnh vực di sản văn hóa phi vật thể trên địa bàn tỉnh hiện nay. Niềm vui đi kèm trọng trách lớn lao mà mỗi nghệ nhân đều tự xác định cho mình trong hành trình truyền nghề rối nước cổ truyền của cha ông, nhất là khi nhiều nghệ nhân đều đã cao tuổi.

Phường rối nước Nguyễn Xá là một trong những cái nôi sản sinh ra nghệ thuật múa rối nước truyền thống. Trải bao thăng trầm, biến thiên của lịch sử, hoạt động của phường dù có những giai đoạn khó khăn nhưng bằng tình yêu, quyết tâm bảo tồn vốn cổ của cha ông, phường vẫn luôn tìm được cách duy trì riêng và hoạt động chưa bao giờ đứt quãng. Hiện nay, phường có 18 thành viên, người trẻ nhất ngoài 30 tuổi, người cao tuổi nhất đã gần tuổi 80. Điều tuyệt vời là các thành viên đều thuần thực trong mỗi lớp lang của các trò diễn và có thể thay phiên đảm nhận mọi phần việc trong một buổi biểu diễn, từ lội nước, đóng cọc, kéo dây, gánh gồng, khuân vác... tới việc thể hiện những làn điệu chèo, lời ca dao mượt mà làm nền cho động tác của nhân vật rối ngoài sân khấu.

NNND Nguyễn Bá Thắng, người cao tuổi nhất của phường rối nước Nguyễn Xá đã có gần 50 năm tâm huyết giữ gìn, phát triển nghệ thuật múa rối nước với mong muốn "Góp gom một chút nắng tàn/Chỉ mong nghề rối huy hoàng ngày sau". Ông

chia sẻ: Từ năm 1990, khi được bầu là phó phường, tôi luôn đặt ra cho mình trách nhiệm phải giữ gìn, bảo lưu nét đẹp văn hóa truyền thống của quê hương. Hiện nay, điều tôi thấy vui là lớp trẻ trong xã đã tìm đến để học hỏi kinh nghiệm biểu diễn. Các cháu muốn học, tôi sẵn sàng chia sẻ.

Niềm vui của ông Thắng cũng là niềm vui chung của các nghệ nhân phường rối nước Nguyễn Xá hiện nay khi trong số 18 thành viên của phường có hơn nửa là những người trẻ - thế hệ kế cận của phường rối mai sau. Trong đó, có những gia đình bố mẹ truyền - con nối nghiệp múa rối như gia đình NNND Nguyễn Đình Bảy. Ông chia sẻ, dù nghề rối nước nhiều khó khăn, vất vả, lại không có điều kiện về kinh tế nhưng ông và vợ bằng tình yêu và niềm tự hào về nghề đã khuyến khích và truyền nghề cho con gái. Trong phường rối hiện nay, ngoài các thành viên nam, cũng chỉ có 2 thành viên nữ đang tham gia hoạt động, chính là vợ và con gái của ông. Muốn theo nghề thuật múa rối nước, ngoài năng khiếu cần phải có lòng yêu nghề, niềm đam mê và sự kiên trì. Ông

Bảy vui và hạnh phúc vì cả gia đình ông đang đồng lòng trên chặng đường nhân lên tình yêu và niềm tự hào với di sản văn hóa phi vật thể nghệ thuật múa rối nước cổ truyền.

Hoạt động trong phường rối nước đến nay đã hơn 50 năm, bà Nguyễn Thị Phương Lan, vợ NNND Nguyễn Đình Bảy luôn cảm thấy rất tự hào khi phường rối nước làng Nguyễn của bà có đông thành viên được vinh danh NNND, NNUT. Công việc lao động đồng áng thường ngày dù vất vả, mệt nhọc nhưng bà Lan vẫn luôn dành thời gian cùng chồng tìm kiếm và truyền nghề cho những người trẻ có đam mê với rối nước. Bà Lan trần trụi: Tìm được người trẻ có đam mê nghệ thuật cổ truyền đã là khó, nhưng tìm được nữ giới có mong muốn gắn bó với rối nước lại càng khó hơn. Đồng thời, đây là bộ môn mang tính tập thể, cần có sự thấu hiểu và phối hợp nhịp nhàng trong mọi công đoạn biểu diễn để lời ca khi được cất lên trong cánh gà có thể phù hợp với từng cử chỉ, hoạt động của nhân vật rối ngoài sân khấu. Vì vậy, việc tập luyện của các thành viên

phải diễn ra thường xuyên. Nếu như trước đây, việc truyền nghề đa phần hướng tới con cháu trong gia đình, dòng họ, người làng, thì nay, bất cứ ai có đam mê với nghề múa rối đều được các nghệ nhân tận tình chỉ bảo. Bà Lan cùng các nghệ nhân của phường rối nước mong mỗi có thể tổ chức nhiều buổi biểu diễn hơn nữa, đặc biệt đối với học sinh để lớp trẻ hôm nay hiểu hơn, yêu hơn, từ đó có mong muốn gắn bó, bảo lưu nghệ thuật cổ truyền của quê hương.

Qua 3 đợt phong tặng, 10 nghệ nhân đã được vinh danh của phường rối nước Nguyễn Xá, tới nay chỉ còn 7 nghệ nhân. Trong số này cũng có nghệ nhân đã cao tuổi, khó khăn trong việc đi lại, sức khỏe yếu, nên không thể tham gia hoạt động biểu diễn của phường cũng như việc truyền nghề. Các nghệ nhân của phường mong mỗi hoạt động truyền nghề, bảo tồn nghệ thuật múa rối nước sẽ nhận được sự quan tâm, hỗ trợ tích cực hơn nữa từ các ngành chức năng, các đơn vị hoạt động ở lĩnh vực du lịch để múa rối nước mãi là niềm tự hào, tình yêu của người dân Thái Bình.

NNND Nguyễn Đình Bảy, trưởng phường rối nước Nguyễn Xá (Đông Hưng)

Vinh dự và tự hào khi hiện nay, phường rối nước Nguyễn Xá đã có 10 nghệ nhân được trao tặng danh hiệu NNND, NNUT. Ngoài ra, còn có những thành viên của phường đã cống hiến với nghệ thuật rối nước trong nhiều năm vẫn đang từng ngày chung tay góp phần gìn giữ, bảo tồn nghệ thuật truyền thống. Trong thời gian qua, phường rối nước Nguyễn Xá đã nỗ lực phối hợp cùng các nhà trường, các địa phương trên địa bàn tỉnh tổ chức biểu diễn tại nhà thủy đình của phường và một số lễ hội truyền thống. Vui mừng khi buổi biểu diễn nào cũng thu hút đông người xem. Mong muốn của nghệ nhân là có thêm nhiều hoạt động

Bà Nguyễn Lan Anh, Giám đốc Công ty Du lịch Việt Thái Bình

Hơn 15 năm làm việc trong lĩnh vực du lịch, những trải nghiệm từ các đoàn khách nước ngoài giúp tôi càng nhận thấy giá trị văn hóa của rối nước là đặc sắc và cần được gìn giữ, phát triển. Thời gian qua, chúng tôi đã xây dựng một số chương trình tour trải nghiệm văn hóa, du lịch làng nghề để góp phần quảng bá đặc sản quê hương tới bạn bè, đối tác và khách du lịch trong nước, quốc tế. Chúng tôi cũng dựa trên nhu cầu của từng đối tượng khách du lịch để chọn lọc ra các tích trò phù hợp, kèm theo các phụ đề theo từng ngôn ngữ và thuyết minh về môn nghệ thuật dân gian theo tiến trình lịch sử phát triển. Quan trọng hơn cả, chúng tôi muốn cùng với các nghệ nhân đào tạo, truyền lửa cho nhiều thế hệ, để các bạn trẻ thêm hiểu và thêm yêu nghề truyền thống quê hương. Để làm tốt điều này, chúng tôi rất cần sự quan tâm, đồng hành của các cấp chính quyền, các cơ quan liên quan, của các công ty du lịch và sự hợp tác chặt chẽ, cùng phát triển của các nghệ nhân phường rối nước Nguyễn Xá.

BỆNH TẬT VÀ KHỔ ĐAU THẤU HIỂU ĐỂ HÓA GIẢI

■ *Bác sĩ BÙI VŨ KHÚC*

A/ HIỂU THỰC CHẤT VỀ BỆNH TẬT VÀ KHỔ ĐAU

1) Bệnh tật

Trong cả đời người, không ai là không có bệnh. Người biết phòng tránh tốt hoặc may mắn thì ít mắc bệnh hoặc bệnh nhẹ hơn. Người không biết phòng bệnh hoặc ít may mắn thì mắc nhiều bệnh và bệnh nặng hơn.

Bệnh có thể di truyền từ nhiều thế hệ trước; có thể do mắc phải; có thể âm ỉ thâm lặn; có thể cấp tính dữ dội; có thể mãn tính, tái đi tái lại nhiều lần; có thể theo suốt cả cuộc đời; có thể do chữa mà khỏi và cũng có thể tự khỏi mà không cần chữa...

2) Khổ và đau

Nhiều khi ta cứ tưởng khổ với đau là một, hiểu như thế là không đúng.

Khổ là những gì thuộc về tinh thần, tâm thần, làm cho ta phải suy nghĩ não động, từ đó gây ra khổ, gọi là khổ thân, khổ tâm, phiền não. Ví dụ: bị chồng chê, vợ bỏ, con cái hư hỏng, làm ăn thua lỗ, chậm lên lương, thi trượt, lệnh khởi tố, mắc bệnh hiểm nghèo, sống cô đơn, bị đe dọa... Tất cả những thứ đó làm cho ta buồn phiền, bất ta phải suy nghĩ mà sinh ra khổ.

- Đau là những gì thuộc về thể xác như: bị đánh, bị ngã, bị thương, bị gãy, bị tắc, bị thủng vỡ lục phủ ngũ tạng trong cơ thể, hoặc bị viêm nhiễm, thoái hóa...Tất cả những thứ đó tác động vào hệ thần kinh cảm giác gây ra đau đớn cho cơ thể.

3) Bệnh tật và khổ đau

Bệnh tật sinh ra đau, sinh ra khổ. Khổ sinh ra bệnh tật, sinh ra đau. Đau lại sinh ra khổ... Đó là một vòng xoắn bệnh lý, nếu ta không biết cách hóa giải, sẽ làm cho vòng xoắn bệnh lý đó càng trở nên trầm trọng. Ví dụ: bệnh loét dạ dày gây đau, làm cho ta lo lắng, mất ngủ, buồn phiền, sinh khổ; khổ tâm khổ thân, lo âu, mà theo cơ chế thần kinh lại làm cho dạ dày ngày một loét nặng hơn, đau hơn; càng đau càng thấy lo sợ lại càng khổ... cứ vậy nếu không chữa trị sẽ tạo thành vòng xoắn bệnh lý trầm trọng hơn.

B/ BIẾT HÓA GIẢI SẼ THẤY NHẸ LÒNG

1) Khoa học và kỹ thuật để hóa giải

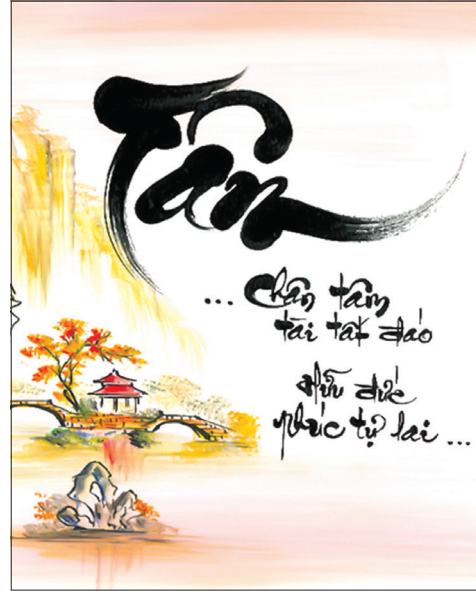
Nếu có bệnh tật thì dứt khoát phải đến cơ sở y tế để khám chữa càng sớm, càng tích cực càng tốt, đó là điều đương nhiên, cần thiết phải làm.

2) Quan điểm xác định để hóa giải

- Những triệu chứng bệnh mãn tính, bệnh tuổi già, hay tái đi tái lại như: đau mỗi xương khớp, hoa mắt, ù tai, chóng mặt, đau đầu, nhức răng... Bạn cần xác định những triệu chứng bệnh như trên rất hay gặp phải, ai cũng có chứ không chỉ riêng ai.

- Những bệnh phải điều trị suốt đời kể từ khi bị mắc bệnh như: cao huyết áp, bệnh đái tháo đường, bệnh tuyến giáp, suy thận, parkinson, bệnh tim mạch... Nếu đã bị mắc bệnh thì bạn cần phải xác định đó là vấn đề không thể khác được, phải theo nó suốt đời.

- Những bệnh quái ác nguy hiểm như bệnh ung thư... Nếu gặp phải, bạn cần xác

Ảnh minh họa

định là khó chữa, tiên lượng xấu, phải sẵn sàng chấp nhận.

Xác định được như vậy sẽ thấy nhẹ nhàng hơn.

3) Cơ sở để hóa giải

Khi lâm vào những tình trạng bệnh tật, khổ đau, ta cần đưa suy nghĩ quán tưởng theo các quy luật để mà tự hóa giải theo những góc nhìn như sau:

- Cuộc sống là vô thường (sinh/trụ/dị/diệt) có nghĩa là: con người cùng vạn vật đều sinh ra, tồn tại, biến đổi rồi tiêu biến đi để chuyển sang một thể dạng khác. Không có gì là mãi mãi.

- Đời người ai cũng đều trải qua: sinh - lão - bệnh - tử. Con người được sinh ra, lớn lên rồi già đi, ốm đau bệnh tật và kết thúc

cuộc đời bằng cái chết, để chuyển sang một thể dạng khác.

Quy luật này ý muốn nhắc chúng ta hãy điều tâm an lạc, bình thân mà đón nhận quy luật cuộc sống, vì đây cũng là quy luật của tạo hóa sinh ra. Không có ai trường sinh bất tử; ai cũng chỉ có một lần sinh ra và một lần chết đi, chỉ có điều là sớm hay muộn mà thôi.

4) Thực hành hóa giải

- Duy trì một cuộc sống khoa học và lành mạnh cả về ăn uống, ngủ nghỉ, lao động, tập luyện cũng như dùng thuốc.

- Hãy lạc quan hy vọng hoặc chấp nhận thực tại. Đừng kêu ca, phàn nàn, rên rỉ quá nhiều về bệnh tật. Càng kêu ca phàn nàn, càng làm cho tâm trạng ta thêm nặng nề bi quan, đồng thời làm cho người bên cạnh ta mệt mỏi theo.

- Nên thực hành Tứ Vô Lượng Tâm trong kinh Phật đó là: Từ - Bi - Hỷ - Xả

"Từ" là tình thương. Thương chính bản thân ta và thương người, thương cả vạn vật, cỏ cây, hoa lá... để ánh sáng của lòng bác ái rọi chiếu, lay chuyển, cảm hóa những ý nghĩ thất vọng bi ai trở về thiện tâm hữu ích.

"Bi" là buồn với nỗi buồn của người khác, đồng cảm và sẻ chia với những nỗi đau của người khác. Sẵn lòng giúp đỡ, an ủi, động viên họ.

"Hỷ" là vui, biết vui cùng niềm vui và sự thành công của người khác. Đừng ganh ghét, tính toán, nhỏ nhen, ích kỷ với người khác. Làm được vậy thì cuộc đời sẽ tràn ngập sự an lạc và tình yêu thương.

"Xả" là buông xả, bực bạch, chia sẻ, tâm sự, không chấp chước, tích tụ, ghìm giữ, ứ đọng những gì không vui, không tốt đẹp ở lòng.

Những gì được coi là rác, bẩn thỉu, xấu xa, vô tác dụng thì hãy xả bỏ thường xuyên hàng ngày, đừng có tích tụ lại.

Những gì biết chắc chắn không thay đổi được, không nắm giữ được nữa thì cứ buông ra cho thư thái nhẹ nhàng.

Hãy buông bỏ cho thân tâm trở nên nhẹ nhõm.

HỘP THƯ BẠN ĐỌC

Tuần qua, Tòa soạn Báo Thái Bình tiếp tục nhận được nhiều tin, bài, ảnh, tản văn, thơ, tạp bút, truyện ngắn... của các cộng tác viên (CTV) trong và ngoài tỉnh. Tiêu biểu như các CTV: Hoàng Duy, Thúy Mai, Nguyễn Công Liêm (thành phố Thái Bình); Nguyễn Thanh (Kiến Xương); Đặng Mai (Công an tỉnh); Lương Thế Lộc (MTTQ tỉnh); Thanh Huyền, Phạm Hưng (Đài TTTT Kiến Xương); Hoàng Linh (Đài TTTT Đông Hưng); Đào Hạnh (Đài TTTT thành phố Thái Bình); Hà Thanh, Phạm Dung (Đài TTTT Vũ Thư); Văn Triều, Ngô Trọng Nghĩa (Trà Vinh); Nguyễn Văn Toàn (Thừa Thiên Huế); Lê Thị Kết (Hà Nội); Nguyễn Thị Hải (Đại học Văn hóa); Nguyễn Thị Loan (Học viện Thanh thiếu niên); Thạch Bích Ngọc, Trần Thanh Thoa, Lê Thị Ngọc Nữ, Nguyễn Ngọc Minh Anh (Thành phố Hồ Chí Minh); Nguyễn Đại Bường, Nguyễn Quốc Huấn (Bà Rịa - Vũng Tàu); Ngô Ngọc Thơ (Thanh Hóa); Hoàng Thị Quỳnh Anh (Quảng Bình); Văn Triều (Trà Vinh); Nguyễn Minh Thuận (Bạc Liêu); Nguyễn Đình Thu (Bình Định)...

Nhân kỷ niệm 92 năm ngày thành lập Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh (26/3/1931 - 26/3/2023), Tòa soạn đã nhận nhiều thơ, ảnh, tin, bài cộng tác về chủ đề này. Tiêu biểu CTV Ngô Ngọc Thơ có

bài "Ngày thành lập đoàn"; CTV Nguyễn Văn Toàn có bài "Thanh niên Việt Nam khắc ghi lời dạy của Bác Hồ"; CTV Thanh Huyền có bài "Triệu Nhật An và Nguyễn Đình Thi - gương đoàn viên dũng cảm cứu người bị tai nạn giao thông". Bài viết nêu gương 2 đoàn viên thanh niên là em Triệu Nhật An, học sinh lớp 12A2, đoàn viên Đoàn Thanh niên Trường THPT Hồng Đức và em Nguyễn Đình Thi, học sinh lớp 12A1, đoàn viên Đoàn Thanh niên Trung tâm Giáo dục nghề nghiệp - giáo dục thường xuyên huyện Kiến Xương đã dũng cảm cứu giúp người bị tai nạn giao thông trong hoàn cảnh khó khăn...

Trong tuần, các CTV trong tỉnh đã tiếp tục sâu sát cơ sở, cộng tác nhiều tin, bài ở các lĩnh vực. Tiêu biểu như CTV Hoàng Linh đưa tin: Ban liên lạc chiến sĩ cách mạng bị địch bắt tù đày huyện Đông Hưng tổ chức gặp mặt kỷ niệm 50 năm ngày chiến thắng trở về (3/1973 - 3/2023). Tại buổi gặp mặt, 45 hội viên đại diện cho hơn 200 hội viên của Ban liên lạc trên địa bàn huyện Đông Hưng đã cùng nhau ôn lại ký ức về những năm tháng gian khổ tại nhà tù Phú Quốc. Chính trong bóng tối của địa ngục, những người tù cộng sản biến thành trường học lớn, tôi luyện ý chí vì Tổ quốc, vững tin theo Đảng, làm sáng ngời khí phách và ý chí anh hùng

cách mạng của người chiến sĩ Quân đội nhân dân Việt Nam...

CTV Đặng Mai có bài về hoạt động trong ngày Quốc tế hạnh phúc 20/3 của Hội Phụ nữ Công an tỉnh; CTV Tiên Dung có bài viết về Chi bộ Phú Lễ thuộc Đảng bộ xã Tự Tân, huyện Vũ Thư. Những năm qua Chi bộ Phú Lễ luôn bám sát sự chỉ đạo của Đảng ủy Tự Tân, chú trọng đổi mới nội dung, phương thức lãnh đạo và nâng cao chất lượng sinh hoạt chi bộ, từ đó lãnh đạo nhân dân thực hiện thắng lợi các nhiệm vụ chính trị, phát triển kinh tế - xã hội...

"Chuyện ở đầu làng cuối phố" là bài của tác giả Hoàng Duy. Bài viết phản ánh các ý kiến bức xúc của người dân ở đoạn cuối đường Phan Bá Vành (phường Quang Trung, thành phố Thái Bình) về việc đường giao thông thiếu hệ thống chiếu sáng ban đêm dẫn đến thường xảy ra nhiều vụ tai nạn giao thông. Đoạn đường Bùi Thị Xuân kéo dài vắt qua đường Phan Bá Vành đã rải nhựa áp phan nhưng vỉa hè chưa lát, bà con khai thác đất vỉa hè chưa lát để trồng rau đã vút gạch vụn đá dăm tạo thành bờ; phế thải xây dựng, giường tủ bàn ghế, đệm giường cũ hỏng cũng chất thành đống, trẻ em đi qua bật lửa đốt gây khói vào khu dân cư. Ngoài ra, đoạn đường Bùi Thị Xuân liên kế với đường Phan Bá Vành do chưa lát nên ít người qua lại. Các đối tượng ma túy từ địa bàn khác đến tìm chích và trong năm 2022 có 2 người sốc thuốc chết tại chỗ...

Chuyên mục người Thái Bình - đất Thái Bình, CTV Nguyễn Thanh có bài "Những gương mặt khoa danh của huyện Thái Thụy". Theo bài viết, trong tổng số gần 3.000 tiến sĩ được bằng vàng bia đá ghi danh trong hơn 900 năm khoa cử thời Nho học ở Việt Nam, Thái Thụy có tới 25 vị với những làng khoa bảng nổi tiếng như Phúc Khê, Kha Lý, Luyện Khuyết, Văn Hàn, An Tiêm... Điều đáng chú ý là hầu hết các "ông nghề" quê Thái Thụy đều hiến đạt công danh sự nghiệp, trong đó có những nhà giáo tài ba, đã đào tạo ra nhiều nhân tài cho đất nước và có những người thơ hay, sứ giỏi đã làm rạng rỡ nước non Đại Việt...

Tin, bài của các bạn gửi về cộng tác đã, đang được biên tập, chọn đăng tải trên Báo Thái Bình điện tử (baothaibinh.com.vn) và báo in Báo Thái Bình. Ban Biên tập Báo Thái Bình trân trọng cảm ơn sự nhiệt tình cộng tác của các bạn và mong các bạn tiếp tục cộng tác thường xuyên. Tin, bài gửi về cộng tác để nghị các bạn ghi rõ họ tên, địa chỉ và số điện thoại liên lạc. Mỗi tin, bài gửi về cộng tác, để nghị gửi kèm 1 - 3 ảnh cùng nội dung, có chú thích đầy đủ. Tin, bài thời sự, để nghị các bạn gửi kịp thời trong ngày để đáp ứng nhu cầu của bạn đọc.

Tin, bài, ảnh cộng tác của các bạn gửi về địa chỉ: Tòa soạn Báo Thái Bình, số 13, phố Lý Thường Kiệt, thành phố Thái Bình, tỉnh Thái Bình hoặc hòm thư điện tử: tsbaothaibinh@gmail.com.

Trân trọng!

Các nguồn khảo luận cũng cho thấy, sự kiện biến thoái sau lũ Phoseraeian (cách ngày nay 6000 năm đến 4000 năm) trùng khớp với huyền thoại Lạc Long Quân lấy tiên nữ Âu Cơ, sinh ra bọc trăm trứng, trứng nở thành một trăm con. Lạc Long Quân chia 50 con theo mẹ lên núi, 50 con theo cha xuống biển cùng nhau mở đất... Và, phải chăng đất Thái Bình thuở ấy chỉ là dải đất “ven bờ, cuối bãi” cũng là nơi đặt chân của ít nhất 1 trong 50 người con của mẹ Âu Cơ và cha Lạc Long Quân. Đó là chuyện của giai đoạn khảo cổ cuối thời đại đồ đá mới, sơ kỳ đồ đồng ở vùng cửa sông Hồng và sông Thái Bình đã có cư dân. Cùng theo nguồn khảo luận, tại xã Tràng Kênh (Thủy Nguyên - Hải Phòng) các nhà khoa học đã tìm được di chỉ tương đương với văn hóa Phùng Nguyên và dấu vết lúa nước (giám định bằng các bon đồng vị là 3406 năm ± 100 năm). Từ tài liệu khảo cứu có căn cứ suy luận về vùng đất bồi Thái Bình với 2 cửa sông lớn bồi đắp nên là sông Hồng và sông Thái Bình cùng hệ thống chi lưu như sông Luộc, sông Trà Lý, sông Hóa... có “tuổi đời” trên 2000 năm.

Do điều kiện thiên nhiên khắc nghiệt, môi trường khí hậu ẩm ướt kèm lũ bão nhiều dẫn đến một số cư dân thuộc lớp dân cư đầu tiên bị đánh bật trở lại trung du để tiếp tục canh tác nông nghiệp. Một số dân di cư giàu nghị lực chấp nhận sống chung với lũ, vừa gieo sạ trên các đồng, càn, cương, bãi vừa đánh bắt thủy hải sản... một số chuyển hẳn sang nghề đánh bắt thủy hải sản. Các ngôi đền cổ còn lại trên đất Thái Bình như Mẫu Thoải (Mai Diêm, Thái Thụy), Trần Đông, Trần Điển (đền Tam Tòa, Thụy Trường), Nam Hải Đại Vương - Phạm Hải (An Cố, Tân An, Thái Thụy). Bích Ba Đại Vương, Vua cha Bát Hải (An Lễ, Quỳnh Phụ), Lại Tân Đại Vương, mẫu cửa Luộc (Tân Lễ, Hưng Hà), Thủy Tề, Long Vương (Vũ Thư) đều có ảnh hưởng sâu sắc trong đời sống tâm linh người ven biển Thái Bình. Thậm chí nhiều đền thờ linh vị còn ảnh hưởng tới cả vùng bến sông, cả đồng bằng Bắc Bộ như “vua cha Bát Hải Động Đình” ở đền Đồng Bằng, xã An Lễ, huyện Quỳnh Phụ và 9 Quan Hoàng với các Long Vương cửa Hát, cửa Bạch Hạc (Phú Thọ), cửa Giám, cửa Tuấn Vương (Hồng Minh, Hưng Hà).... Việc tìm được trống đồng ở làng Còng (Minh Tân, Hưng Hà) năm 2000 ở độ sâu 0,8m (cao khoảng 1,4m so với mực nước biển ngày nay) cùng với những sưu tập nhạc khí, vũ khí đồng ở làng Ô Cách, xã Quỳnh Xá, huyện Quỳnh Phụ cùng độ cao tương tự chứng tỏ vào thời đỉnh lũ 2300 - 2500 năm trước, cư dân lúc đó (Thái Bình) vẫn trụ vững trong môi trường đầy những đầm, lầy (sóng gió). Các vùng đất ngày nay có độ cao từ 1,5 - 2m ngày xưa con người vẫn có thể trụ bám và ngay cả các địa, đầm có tên gọi Đân Tràng, Đãng Tràng, Duyên Tràng, Trà Hương (địa danh nhiều làng) chưa hẳn là vật cản mà là những ngư trường lý tưởng cho các vạ chài, làng ven sông, phường thủy cơ cổ của người Thái Bình.

Trở lại hùng sử, thời Lạc Long Quân và Âu Cơ chia đôi 100 người con, nửa lên rừng, nửa xuống biển khai mở đất hoang, dựng cơ đồ. 100 người con chỉ là truyền thuyết, ước lệ, là “bách tính” trăm dân, tổ trăm nhà, trăm họ. Các nhà nghiên cứu cho rằng, nước Văn Lang có 15 bộ, thực ra là 15 thị tộc, bộ lạc khác nhau, hoặc là cùng huyết thống, hoặc cùng cư trú theo địa bàn trong đó có vùng đất có cư dân Việt cổ thời Hùng Vương cư ngụ. Vì yêu cầu trị thủy (lũ lụt tàn phá) và hợp sức giúp nhau chống kẻ thù từ xa tới chiếm đất, giết người, cướp của, họ nương tựa vào nhau. Trong các thủ lĩnh, người có tài, có đức được suy tôn làm thủ lĩnh liên minh

BÌNH ĐỊA NHÂN KHANG

■ QUANG VIỆN

Các tài liệu khảo cổ học chỉ ra rằng: Là một tỉnh thuần nông không có đồi núi, khá bằng phẳng, đất đai Thái Bình thuộc các huyện Hưng Hà, Quỳnh Phụ và phần lớn đất đai thuộc các huyện Tiên Hưng (nay là Đông Hưng), Thư Trì (nay là Vũ Thư), Thụy Anh (nay là Thái Thụy) có lịch sử từ 3000 - 2000 năm. Hầu hết đất đai các huyện Vũ Tiên (nay thuộc Vũ Thư), Đông Quan (Đông Hưng), Thái Ninh (Thái Thụy) có lịch sử 2000 - 1000 năm. Vùng Nam Kiến Xương, Tiền Hải và một phần Thái Thụy có lịch sử từ 1000 năm trở lại đây theo xu hướng đất sa bồi muộn dần.

Đền Mỹ Bồng, xã Việt Hùng (Vũ Thư) - di tích lịch sử văn hóa thờ vua Hùng, vùng đất được xác định hình thành sớm, cách ngày nay khoảng gần 2500 năm.

Ngay tại lưu vực sông Cô thuộc địa bàn huyện Quỳnh Phụ (thường bị coi là vùng đất muộn) hiện cũng còn lưu nhiều địa danh tối cổ. Cảnh địa danh như Tô Đàm, Tô Công, Tô Xuyên, Tô Trang, xã An Mỹ còn từ chạ Tô Đàm (xóm Đám), chạ Tô Xuyên (trại bờ sông), chạ Tô Đê (chạ Đê), đó là vùng duy nhất ở Thái Bình có bánh tày, bánh trắng. Lại có đồng Mả Dạ, Mả Hồ phía Bắc Tô Xuyên; Đống Ba (xã An Bài) có mộ cổ 2000 năm. Phía Tây Tô Xuyên là kẻ Cô. Tục đánh Bệt (đuổi Hổ) cũng là tục tối cổ vẫn được diễn xướng trong lễ hội làng Thân Thượng, Vọng Lỗ, Tô Xuyên đến ngày nay. Trong vòng bao sông Cô, Tô Hương được coi là điểm rốn trũng nước, qua khảo sát ngay trong điểm trũng ấy cũng có nhiều cồn cao với các địa danh tối cổ như Mả Dạ, Mả Hồ, Mả Rẫy, Tù Hương... thì truyền ngôn Hoa Lang, Hải Lang, Hoan Lang đều là tướng Hùng Vương, là hào trưởng đất này.

và liên minh Văn Lang hội ấy gồm 15 bộ lạc: Văn Lang, Châu Diên, Phúc Lộc, Tân Hưng, Vũ Định, Vũ Ninh, Lục Hải, Ninh Hải, Dương Tuyên, Giao Chỉ, Cửu Chân, Hoài Hoan, Cửu Đức, Việt Thường, Bình Văn. Hùng Vương là thủ lĩnh Văn Lang “có nhiều phép thuật” được tôn làm vua chung của 15 bộ, làm chủ một dải gấm vóc: Bắc giáp Động Đình, Nam đến nước Hồ Tôn, Tây đến nước Ba Thục, Đông ra tới biển. Đất Thái Bình khi ấy phía Bắc cùng Hải Dương, Hưng Yên thuộc bộ

Dương Tuyên. Vùng ven biển gần với Nam Định thuộc bộ Lục Hải. Hùng Vương đứng đầu 15 bộ ở kinh đô Phong Châu. Con trai vua gọi là Lang, con gái gọi là Mỹ Nương (mẹ nàng), quan văn gọi là lạc hầu, quan võ gọi là lạc tướng, cùng giúp vua thống thuộc các thị tộc, bộ lạc (trong chùng mực nhất định). Lớp cư dân nông nghiệp đã biết khai thác rừng Búng (Việt Hùng) làm lương thực. Làng Gạo (An Nghiệp - Hồng An - Hưng Hà) biết cấy lúa rất sớm trên cồn cao, được mệnh danh làng “Đống

Gạo”. Tương truyền khoai lang được trồng từ thời Hùng nên có làng “Nang” (Hồng Lý - Vũ Thư). Điểm tụ cư ban đầu của lớp cư dân trồng trọt có thể là các địa chỉ “Bản” - Thanh Bản (Vũ Thư), Cổ Sách (Cổ Trai), Thâm Động, Hồng Minh và các xá Bùi, xá Lại thuộc Song Lãng - Minh Lãng (Vũ Thư). Giao điểm hai ngành trồng trọt và đánh cá đã tạo ra thị trường, tả ngạn sông Trà là kẻ Giai, kẻ Nhội (Hồng Minh); hữu ngạn là kẻ Búng. Vùng Cửa Vàng, Thượng Hộ là địa bàn kinh tế của vùng đất Thái Bình ít nhất ngót 3000 năm lịch sử.

Trong hệ thống sông ngòi chằng chịt tạo nên những cánh đồng trù mật của Thái Bình, sông Cô dài 60km khởi nguồn từ Nam huyện Quỳnh Côi và Bắc huyện Quỳnh Dự (cũ) nay là huyện Quỳnh Phụ, chảy quanh co, hợp lưu với sông Diêm ở Vô Hối (xã Thụy Thanh, huyện Thái Thụy), cùng với sông Hóa ôm lấy Tô Hương (xã An Mỹ, An Thanh, huyện Quỳnh Phụ) chảy qua làng Hệ (xã Thụy Ninh, huyện Thái Thụy). Xét về địa danh, vùng hạ lưu sông Cô có 2 tên trại ấp rất đáng quan tâm đó là “Lạc Cổ và Cổ Đẳng (nay thuộc xã An Dục, xã Đông Tiến, huyện Quỳnh Phụ). Theo sách “Bắc Kỳ trấn phủ huyện xã” thì thời Lê trở về trước Lạc Cổ và Cổ Đẳng có tên “Cô Cổ”. Theo từ điển, Cô có các ngữ nghĩa: nơi buôn bán, đất của bà cô, hoặc là vùng bị cô lập. Cổ cũng hàm chứa nội dung: vùng đất cổ, nơi sản sinh lưới vó lớn. Địa danh Kẻ Cô hàm chứa nội dung địa vực vùng giao lưu kinh tế, vậy cô và cổ là nơi buôn bán thời cổ xưa.

Cuộc gọi video giờ thấy mặt cũng chưa chắc... CHÍNH CHỦ

(tuoitre.vn) Với công nghệ trí tuệ nhân tạo (AI), những kẻ lừa đảo dễ dàng thực hiện cuộc gọi video với hình ảnh và cả giọng nói y chang “chính chủ” khiến người nhận dễ dàng sập bẫy. Trước những cuộc gọi video “giả như thật” đó, cách phân biệt nên như thế nào, công nghệ nào được sử dụng, nên tập trung vào đâu để tránh bị lừa?

Với sự trợ giúp của công nghệ, những cuộc gọi video hoàn toàn có thể bị giả mạo.

Ứng dụng deepfake trong cuộc gọi video

Deepfake là một công nghệ AI có khả năng làm giả video và giọng nói của một người khác. Khác với cách gọi video call mạo danh trước đây - kẻ lừa đảo dùng một bức hình chân dung khuôn mặt chủ tài khoản Facebook bị cướp đưa lên camera điện thoại một vài giây - công nghệ deepfake cho phép kẻ lừa đảo tạo hẳn một đoạn video với đầy đủ hình ảnh chuyển động (cử động nhẹ khuôn mặt và miệng) kèm giọng nói rất giống “khổ chủ”, tạo cảm giác “chính chủ” đang gọi điện rất tự nhiên.

Ông Vũ Thanh Thắng, giám đốc cấp cao về AI (CAIO), Công ty an ninh mạng thông minh SCS, phân tích: tại Việt Nam deepfake đang được dùng phổ biến với việc làm giả video của các nạn nhân để lừa người thân của họ.

“Cách này đang phát huy hiệu quả, vì đây là hình thức lừa đảo mới, đặc biệt khi ý thức về vấn đề an ninh mạng chưa cao, chưa có thói quen kiểm tra kỹ thông tin trước khi chuyển tiền. Trong tương lai deepfake có thể gây ra hiểm họa lớn hơn là giả danh những người nổi tiếng, chính trị gia... để thực hiện những mục đích khác của tội phạm mạng” - ông Thắng cảnh báo.

Chuyên gia bảo mật Ngô Minh Hiếu, Trung tâm Giám sát an toàn không gian mạng quốc gia, cho biết đã tiếp nhận nhiều trường hợp người dùng bị lừa bởi công nghệ deepfake.

Tài khoản Facebook của một người dùng bị hack, sau đó bạn bè người dùng này sẽ nhận được tin nhắn mượn tiền, kèm theo đó là cuộc gọi video bằng chính hình ảnh và giọng nói của người dùng để xác tín với những người nhận cuộc gọi.

Ông Hiếu cũng cho rằng, không sớm thì muộn, tội phạm mạng tại Việt Nam sẽ biết nhiều hơn cách làm, đánh cắp video, hình ảnh, rồi cắt ghép sau đó dùng những công cụ trên mạng để dễ dàng tạo deepfake. Những người tâm trung niên trở lên là đối tượng dễ bị lừa nhất, nếu không có được sự chia sẻ hướng dẫn an toàn trên không gian mạng.

Cách nhận biết deepfake trong cuộc gọi video

Ông Vũ Thanh Thắng nhấn mạnh, thường những cuộc gọi video giả khuôn mặt và giọng nói sẽ rất ngắn với mục đích cho bạn bè hay người thân của nạn nhân, nhìn thoáng qua sau đó tắt đi với lý do sóng điện thoại kém... rồi nói cần mượn tiền gấp.

Hiện tại, công nghệ deepfake vẫn còn nhiều vấn đề về chất lượng của video, như: chất lượng không tốt, không tự nhiên, âm thanh cũng không thực sự giống với người bị giả dạng...

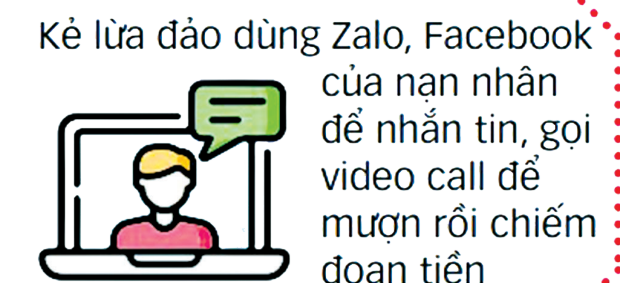
Do đó, các chuyên gia an ninh mạng khuyến cáo người dùng bình thường khi gặp những video call có chất lượng bất thường cần bình tĩnh xác thực thông tin

Nạn nhân A bị mất hoặc bị đánh cắp các tài khoản Zalo, Facebook...

Kẻ lừa đảo sẽ sử dụng công nghệ Deepfake tạo video

Kẻ lừa đảo dùng Zalo, Facebook của nạn nhân để nhắn tin, gọi video call để mượn rồi chiếm đoạt tiền

Cách phòng ngừa đơn giản:

Gọi điện thoại theo số điện thoại di động để xác minh trước khi chuyển tiền

để tránh sập bẫy kẻ gian với các câu hỏi ngược lại, như: những thông tin riêng, mối liên hệ gia đình... để xem có đúng là người thân hay không.

Nếu có thực hiện việc chuyển tiền cũng cần phải kiểm tra thông tin tài khoản. Hoặc đơn giản có thể thực hiện cuộc gọi qua số điện thoại bình thường để xác minh.

Chuyên gia Ngô Minh Hiếu cũng khuyến cáo: Hãy để ý những dấu hiệu kỳ lạ. Có thể khuôn mặt của họ thiếu tính cảm xúc và khá “trơ” khi nói, màu da của nhân vật trong video bất thường, ánh sáng kỳ lạ và bóng đổ không đúng vị trí... Âm thanh cũng thường không đồng nhất với hình ảnh, có nhiều tiếng ồn bị lạc vào clip...

Cẩn thận những nguy cơ lớn hơn

Theo Hãng bảo mật Kaspersky, các video deepfake không chỉ được dùng để lừa chuyển tiền mà thực tế đã được sử dụng cho các mục đích chính trị, cũng như để trả thù cá nhân, thậm chí không loại trừ cả bắt cóc tống tiền và lừa đảo lớn.

Kaspersky đưa ra ví dụ thực tế về giám đốc điều hành một công ty năng lượng của Anh bị lừa tới 243.000 USD (hơn 5,7 tỷ đồng) khi kẻ gian dùng giọng nói deepfake của người đứng đầu công ty mẹ yêu cầu ông này chuyển tiền khẩn cấp.

Giọng nói giả giống thật đến mức vị giám đốc này đã không nghĩ tới việc kiểm tra lại; tiền được chuyển đến tài khoản ngân hàng của bên thứ ba thay vì tài khoản của trụ sở chính. Vị giám đốc điều hành chỉ bắt đầu nghi ngờ khi “sếp” của ông ta yêu cầu chuyển thêm một khoản tiền khác, nhưng đã quá muộn để lấy lại số tiền đã chuyển.

Đủ chiêu trò lừa đảo bủa vây

Kẻ lừa đảo không ngừng cập nhật, sáng tạo những chiêu mới. Yêu cầu chuẩn hóa thông tin thuê bao di động theo quy định vừa diễn ra nhưng các nhà mạng di động đã lên tiếng cảnh báo về các chiêu như kẻ lừa đảo mạo danh nhân viên nhà mạng, thậm chí mạo danh tin nhắn thương hiệu (brandname) của nhà mạng để thông báo người dùng, kèm hướng dẫn rồi từng bước dẫn dụ nạn nhân sập bẫy.

Nắm bắt tâm lý chờ đợi thông báo từ nhà mạng về việc chuẩn hóa thông tin thuê bao, kẻ gian có thể gửi các tin nhắn giả mạo, lừa đảo như mời kích hoạt lại SIM, đăng ký lại thông tin, yêu cầu cấp mật khẩu, mã OTP, từ đó chiếm đoạt SIM hoặc thông tin cá nhân...

Bên cạnh chiêu trò “con đang cấp cứu”, Bộ Công an cho hay còn ghi nhận chiêu biến tướng “người nhà bị tai nạn, đang nhập viện cấp cứu”, yêu cầu phải nhanh

chóng chuyển tiền để đóng viện phí, từ đó chiếm đoạt tài sản. Hay chiêu mạo danh các công ty, doanh nghiệp, ngành nghề (như bưu điện, xổ số, du lịch, giải trí...) gọi điện, nhắn tin cho người dân thông báo rằng họ trúng thưởng hoặc đang có bưu phẩm từ nước ngoài gửi về...

Ngoài ra còn có chiêu mạo danh là nhân viên chăm sóc khách hàng của các nhà mạng, ngân hàng, ví điện tử để hỗ trợ giải quyết các sự cố hoặc hướng dẫn bị hại cách nâng cấp sim 4G - 5G, đóng cước phí thuê bao điện thoại...

Mới đây, nhiều ngân hàng tiếp tục cảnh báo các thủ đoạn mạo danh nhân viên, giả mạo con dấu và chữ ký của người đại diện để lập hồ sơ giả nhằm chào mời khách hàng vay tiền. Với thủ đoạn này, kẻ gian mạo danh ngân hàng bằng cả số điện thoại có đầu số 1900xxxx (dạng như tổng đài). Sau đó chúng yêu cầu khách nộp các khoản phí làm hồ sơ, phí ứng trước khoản vay, phí kích hoạt tài khoản/khoản vay vào một tài khoản cá nhân rồi chiếm đoạt tiền.